

Inskrift:

.. **k** - - **kr** **lit** : **hakua** : **sta** - **n** · **pina** : **after** **hulmfastr** : **sun**
 5 10 15 20 25 30 35

[*Kvikr*] *let haggva stæin þenna æftir Holmfast(r), sun [sinn].*

»Kvick lät hugga denna sten efter Holmfast, sin son».

Till läsningen: På 1 **k** går bst ovanligt långt ned, något längre ned än i 4 **k**. Dock når den icke till slinglinjen utan utmynnar på hst; Bautils teckning är sålunda felaktig. Mellan 1 **k** och 4—5 **kr**, vilka äro fullt säkra, är ytan svårt skadad; det torde här ha funnits plats för två runor (snarare än en). Svagt skönjes övre delen av en hst, som förefaller vara ristad. Men inga bst kunna spåras. Mellan 5 **r** och 6 **l** ett utrymme, som sannolikt icke varit ristat. Av 9 **h** finnes, utom hst, endast h. nedre bst kvar. Icke stungna äro 7, 20 **i**, 4, 11 **k**. 23 **a** har kort, men tydlig bst; möjligen avses **e**. Ristningens **f**-runor (24 och 32) äro omvända. 28—34 **hulmfas** äro skadade av en lodrätt löpande spricka i stenen; bl. a. är bst i 33 **a** fullständigt borta. 39 **n** är svagt och osäkert. — B 687 1—5 **kikr**, **iftir**, **iuikfasar**; 37—39 **sun** saknas. — Schürer v. Waldheims teckning saknar intresse för inskriftens läsning och tolkning. — Upmark: **kikr**, **ifir** --- **l-fa** · **sun s** --. — Boije: **kikr**, **iftar** **hulmfastr** : **sun**. — Brate läser de tre första runorna omvända: **usu**, varigenom inskriftens första namn blir **usur**, isl. *Qzurr*. Denna läsning förefaller mig efter förnyad granskning ej möjlig; vad Brate uppfattat som övre och mellersta stapeln i ett **s**, är säkerligen naturliga ojämnheter. 23—27 **after** (23 »**a** snarare än **i**»); 28—39 **hulmfastr** : **sun**.

Flera av inskriftens runor ha en egendomlig form, säkerligen vittnande om att ristaren varit en vid dylikt arbete ovan man. Det gäller, som redan nämnts, om **k**- och **f**-runorna, men även om **r**, **s** och **t**. Anmärkningsvärt är bruket av **r** i **after**.

Ur språklig synpunkt är egendommeligt, att inskriftens andra namn står i nominativ, fastän man efter prepositionen 'efter' borde vänta ackusativ. Runan 36 **r** är fullt tydlig, och någon tvekan finnes alltså icke om läsningen. Ristaren har uppenbarligen, då han högg in namnet, tänkt på detta isolerat utan att ge akt på dess sammanhang med den minnesformel, som det var hans uppgift att bevara. Liknande Sö 73, 74.

Om namnet *Holmfastr* se nedan Sö 311—312, om *Kvikr* s. 196.

223. Fullbro, Sorunda sn, Sotholms hd.

Pl. 196.

Litteratur: G. Upmark, Sotholms hd 4, s. 19 f.

Avbildning: Upmark a. a.

Stenens plats var enligt Upmark »omkring 100 alnar från landsvägen S om ån, V om bron, i en åker, omkring 50 alnar från vattnet. . . . För några år sedan läser stenen i mycket lutande ställning hafva stått i åkern, men fallit eller blifvit sönderslagen såsom hinderlig vid plöjning. De sönderslagna styckena, 3 större och flera mindre, tillsammans utgörande stensens öfre del, flyttades från sin ursprungliga plats närmare ån en bit uppåt åkern och nedlades der på marken. Den undre delen af stenen kännes vid plöjning och kan sålunda med någon möda återfås.» Fragmenten ha sedermera förkommit; de ha icke kunnat anträffas av Boije och Brate, ej heller under I. Schnells inventering av fornminnena i Sorunda socken.

Det största stycket var enligt Upmark 4,6 fot långt, 1,4 fot brett (d. v. s. 1,35 × 0,4 m.); det andra 2,7 fot långt, 0,8 fot brett; det minsta med ristning 0,7 fot långt, 0,5 fot brett. »Ste-

nens yta, ursprungligen temmeligen jämn, har lidit genom afflagringar, som borttagit en del af ristningen . . . Runorna och den öfriga ristningen tydliga.»

Inskrift, enligt Upmark:

... **al fapir : at . sun : runar**

... *fadīr at sun runar*

»... fadern efter sonen runor.»

Till läsningen: »**al** skulle möjligen kunna vara **au**, då ett **k** finge ifyllas . . . Sista runan troligen **r**, men som öfre delen saknas, så ej fullt säkert» (Upmark).

224. Grödbby, Sorunda sn, Sotholms hd.

Pl. 111, 112. Pl. 2: B 684.

Litteratur: B 684, L 837. J. Bureus, F a 13, s. 380; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta Sudermanniae, Vita Theodorici (1699), s. 465; P. Dijkman, Historiske Anmärkningar (1723), s. 144 f.; O. Celsius, Svenska runstenar 1, s. 347; N. R. Broeman, Sagan om Ingwar Widtfarne (1762), s. 162; R. Dybeck, Svenska runurkunder 1 (1855), s. 18 not; G. Upmark, Sotholms härad 4, s. 29; S. Boije, Anteckningar (ATA).

Äldre avbildningar: P. Helgonius (Peringskiöld a. a. och B 684); Brate (i ATA).

De båda runstenarna vid Grödbby stå i södra sluttningen av en icke uppodlad backe NV om gårdarna, omkring 30 m. S om vägen, som från Trollsta och Grödbby leder ut till landsvägen.

I *Ransakningarna* omtalas (o. 1667) »vti Gredby gärde 2 Runstenar». Dryselii förteckning några år senare (1685) upptager endast »en Runsteen i Grödbby gärde, men bookstäfverne mäst förslitne». Peringskiöld anger som stenarnas plats »Gredby norra gärdesbacka». — En anteckning i Bureus' »göthiska» lexikon, F a 13 (»i Sorunda eller Grodhinge och en Saxe») vittnar om att han känt till Sö 224, ehuru den ej finns upptagen i någon av hans samlingar av runinskrifter.

Höjd 1,20 m., bredd 1,12—1,10 m. Ytan är mycket skrovlig och ojämn. Ristningen är ovanligt grovt inhuggen, därför delvis ganska otydlig.

Inskrift:

: ragi : auk : sagsi : auk : tutr : rāistu : stain : pinsa : at : fasta : fapur : sin

5 10 15 20 25 30 35 40 45 50

Raggi ok Saxi ok Dyntr(?) ræistu stæin þensa at Fasta, faður sinn.

»Ragge och Saxe och Dynt reste denna sten efter Faste, sin fader.»

Till läsningen: Bst i 2 **a** är ej fullt säker. Sannolikt stungna äro 3 och 10 **g**, men på den skrovliga ytan är det svårt att skilja mellan vad som är hugget och vad som kan vara naturlig fördjupning. Hst i 9 **a** är en djup spricka. Alla runorna i 16—19 **tutr** säkra. — B 684: 1—4 **igi**, 10 **k**, 16—30 **illr þir·rista·il·**, 35 **n**. Utanför runslingan, mitt på stenen har B 684 **asfara**, av Peringskiöld tolkat »Asiafararen, Asiæ lustrator». Av dessa runor finnas intet spår; redan Dybeck anmärker, att inskriften »saknar det i Bautil upptagna ordet *Asfara*, som här aldrig funnits».¹ — Boije: 1—4 **rigi** (möjligen **ragi**), 10 **g**, 16—30 **tutr : rāistu stain**, 35 **a**. Bautils **asfara** »har säkerligen aldrig funnits». — Brate: 1—4 **ragi**, 10 **g**, 16—30 **tutr : rāistu : stain**, 35 **a**.

Fasti är ett från många inskrifter känt namn, egentligen kortnamn till personnamn på *Fast*- och på *-fast*r (se ovan Sö 212). Även *Saxi* är ett under vikingatiden och medeltiden i Sverige

¹ Ännu i O. Montelius' uppsats *Svenska runstenar om färder österut* (i: *Fornvännen* 1914), s. 103 säges om denna inskrift, att »det sista ordet har, såsom det synes, på goda grunder tolkats som »Asiefarare», ett namn som Faste fått efter sin hemkomst från en färd till Asien».